

THE ESSENTIAL ASPECTS OF PHYSICAL EDUCATION ENGLAND IRYNA TURCHYK

Lviv State Institute of Physical Culture

The paper deals with the general terms how the National Curriculum can promote learning across the curriculum in a number of areas such as spiritual, moral, social and cultural development, and indicate specific ways in which the teaching of physical education can contribute to learning across the curriculum.

ІДЕОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ВНЗ.

ЛЮДМИЛА ХРИПКО

Дніпропетровський державний аграрний університет

Методологія досліджень ґрунтувалася на природничонаукових положеннях, де розглядають удосконалювання фізичного стану студентів у процесі фізичного виховання як керований процес, а людини з його морфо-функціональним статусом і фізичною підготовленістю, що визначають рівень соматичного (фізичного) здоров'я – як головний суб'єкт керування за допомогою засобів фізичного виховання. Методологічний підхід до розгляду предметної області досліджень – закономірностям цілеспрямованого удосконалювання фізичної підготовленості студентів у ході фізичного виховання, передбачає орієнтацію, насамперед, на ідеологічні основи фізичного виховання студентів.

Ідеологічні основи системи фізичного виховання являють собою сукупність певних концепцій, поглядів на загальну цільову спрямованість і принципи фізичного виховання, у тому числі і студентів.

Тривалий час загальною ідеологічною і методологічною основою теорії фізичного виховання, як і інших наук, був марксизм-ленінізм. Відповідно до цього визначалася головна мета фізкультурної діяльності, що передбачає «всесвітнє спрямлення необмеженому розвитку фізичної культури в такому напрямку, щоб цілком реалізувати можливості досягнення фізичної досконалості в єдності з духовним і моральним формуванням особистості в дусі комуністичних ідеалів» [2].

Демократичні перетворення суспільства, корінні зміни в соціальній сфері привели до необхідності перегляду ідеологічних підходів до розгляду цільової спрямованості і принципів, насамперед загальних, використання засобів фізичного виховання.

Сьогодні не існує усталених теоретико-методологічних підходів до аналізу ролі і місця фізичного виховання в соціально-економічному житті суспільства.

Існує низка положень:

1) постійний процесом диференціації науки і професій у фізичному вихованні, розвиток нових явищ, раніше не залучених у систему фізичного виховання. Так, розвиток оздоровчих послуг у фізичному вихованні привів до появи нового поняття «фітнес», що становить і форми рухової активності, і критерії ефективності оздоровчих занять, і рівень досягнутої фізичної підготовленості, і вид спортивно-орієнтованої діяльності. У зв'язку з цим, у фізичному вихованні

студентів усе помітнішу роль здобувають фізкультурно-оздоровчі, рекреативні форми занять – групи шейпінгу, аеробіки, бодібілдингу. Інтерес до цих занять з боку студентів, ефективність вирішення задач у процесі цих занять, визначають зміни в ідеологічних основах фізичного виховання студентів і орієнтують зміст професійної діяльності викладачів фізичного виховання вузів в бік фітнес-послуг.

2) управлінські відносини у фізичному вихованні усе більше наближаються до сучасних форм керування в невиробничій, соціальній сферах. Відмови від командно-адміністративних методів керування стимулювала появу в перехідних економічних умовах професій фахівців з надання платних фізкультурно-оздоровчих послуг і т.п.

У кожному конкретному випадку представники різних професій мають свої уявлення про систему, свої предметні сфери, методи і засоби. Тому задача побудови єдиної методологічної й ідейної основи фізичного виховання, виявляється досить складним процесом;

3) створення і наукове обґрунтування ідеологічних основ фізичного виховання студентів ускладнюється значним ослабленням впливу філософії, як координатора в розвитку різних наук, в осмисленні раціональності переносу методів і засобів з однієї області знань в іншу.

У цьому положенні слід зазначити і реформування ідеологічних основ системи фізичного виховання, що різко виявилися після усунення пануючої ролі комуністичної ідеології.

Пошук ідеологічної платформи системи фізичного виховання в даний час набуває особливої значущості. Ряд дослідників цієї проблеми цілком ігнорують необхідність розробки власної ідеології, інші орієнтуються на ідейні позиції суміжних наукових дисциплін – педагогіки, культури, і, в останні роки – валеології, як науки про здоров'я людини, що в останні роки інтенсивно розвивається [1].

Той факт, що рамки педагогіки, як ідеологічної бази для розвитку фізичного виховання, є вузькими для всіх проявів фізичного виховання (оздоровчої фізичної культури, масового спорту), привів до офіційного визнання правомірності виходу наукової діяльності в галузі фізичного виховання зі сфери компетенції педагогіки. У 1997 році офіційно прийняті нові наукові спеціальності 24.00.01. – Олімпійський і професійний спорт і 24.00.02. – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Наведені зауваження зовсім не означають відмовлення від взаємодії з педагогікою, культурою, охороною здоров'я, обороною й іншими сферами. Однак ця взаємодія повинна бути заснована на єдиній системній, а не політичній ідеологічній базі системи фізичного виховання, як спеціалізованої галузі. Тим більше, що галузь «Фізичне виховання і спорт» одержала самостійний нормативно-правовий статус.

Наведені твердження не стільки вказують на недостатність ідеологічних основ для розробки наукового обґрунтування системи фізичного виховання у вузах, скільки підкреслюють актуальність даної проблематики.

Аналіз робіт з педагогічних основ фізичного виховання у ВУЗх (М.Я.Віленський, І.В.Ільїніч, В.П.Моченов, А.Ц.Демінський, В.І.Столяров, О.С.Куц, Б.М.Шиян, А.Д.Дубогай) дозволяє виділити низку недоліків у методологічних підходах:

1) В основі традиційного, історично сформованого підходу до фізичного виховання людська особистість розглядалася як засіб досягнення соціальної мети, а не мети, заради якої облаштовується все громадське життя. Створення ж у країні нової соціально-політичної ситуації, у якій пріоритетними стануть людські цінності, змінить і підхід суспільства до питань фізичного виховання.

Практична реалізація цих двох підходів до розгляду ролі людини в суспільстві в системі фізичного виховання зводиться, у першому випадку – до існування і спробах зберегти колишні організаційні форми оздоровчої фізкультури – виробничі колективи фізичної культури з перевагою нормативно-заданих видів рухової активності, орієнтованих на рішення задач суспільства – підвищення продуктивності праці, фізичної працездатності і т.п. У другому ж випадку фізичне виховання здійснюється в «клубних» організаційних формах – центрах здоров'я, фітнес-клубах, що проводять фізкультурно-оздоровчу роботу в суворій відповідності з різними інтересами і потребами студентів.

2) Наступний концептуальний недолік у формуванні ідеологічних основ фізичного виховання полягає в тому, що система фізичного виховання, котра склалася, особливо учнівської молоді, була побудована на принципах, запозичених з спортивного тренування, що недостатньо враховує задачі формування особистості студентів. Результатом цього запозичення (переносу) є нормативна основа фізичного виховання, її акцентована спрямованість, при якій інтереси особистості студентів стають другорядними, а на перший план виходить нормативний показник. При цьому особистість з її індивідуальними особливостями важлива тільки як засіб досягнення визначеного заданого їй нормативу або показника.

3) В даний час існує і інший недолік у концептуальних підходах до розвитку фізичного виховання студентів. Це, як не парадоксально, – посилений акцент на фізичне здоров'я як абсолютну цінність – зміцнити здоров'я заради здоров'я. Відзначаючи необхідність зміцнення соматичного (фізичного) здоров'я засобами фізичного виховання, варто визнати, що здоров'я особистості не є і не може бути головною і єдиною цінністю в житті людини, а тим більше суспільства. Прагнення досягти тільки здорову тілесність пов'язане з ризиком формування, особливо в молоді, стійких установок на пріоритетну значимість фізичних якостей, розвитку сили, як засобу досягнення цілей у житті. У практичній діяльності ми можемо знайти підтвердження висловленому твердженню на прикладах занять біодобудингом (культуризмом), східними єдиноборствами.

4) У цьому зв'язку необхідно відзначити і такий недолік у розвитку фізичного виховання студентів, який пов'язаний із зайвою «біологізацією» теоретичних установок на використання засобів фізичного виховання. Теоретико-методичні джерела фізичного виховання тісно пов'язані з медико-біологічними науками (анатомія, фізіологія, біохімія, медицина й ін.), що відіграли винятково важливу роль у формуванні фізичного виховання, як наукової дисципліни і як сфери професійної діяльності. Цикл медико-біологічних дисциплін і за внеском у структуру професійної підготовки фахівців з фізичного виховання, і за обсягом навчальних годин, і за рівнем наукової кваліфікації професорсько-викладацького складу (процентне співвідношення кількості докторів і кандидатів біологічних і

медичних наук) займає у фізкультурних ВНЗ ведучу позицію. Це положення не могло не позначитися на світогляді молодих фахівців – випускників вузів, що у своїй професійній діяльності віддають перевагу біологічній основі фізичного виховання на шкоду психолого-педагогічним (соціальним) аспектам. Разом з тим, численними дослідженнями показано, що підсумковим «продуктом» рухової активності в багатьох формах її використання далеко не завжди є підвищення біологічних, фізичних характеристик людини. Велику роль у реалізації інтересів різних груп населення засобами фізичного виховання відіграє саме можливість задоволення соціально психологічних потреб.

Характеризуючи ідеологічні основи фізичного виховання студентів варто зупинитися на питаннях програмно-нормативного забезпечення, що тривалий час знаходилися в полі зору ідеологічних організацій. В даний час програмно-нормативну базу сфери оздоровчої фізичної культури складає Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації», націлена на переорієнтування галузі «Фізичне виховання і спорт» на вирішення пріоритетної завдання – зміцнення здоров'я людини.

Міжнародні програмно-нормативні документи дозволяють зорієнтувати фізичне виховання студентів на виконання соціального замовлення суспільства – максимального задоволення різноманітних фізкультурно-оздоровчих інтересів широких груп населення України.

Таким чином, аналізуючи ідеологічні основи фізичного виховання, можна сформулювати власний підхід до досліджень, який складається з орієнтації на виявлення закономірностей формування здорового способу життя студентів шляхом обліку кількісно виражених показників здоров'я студентів, що стає можливим при зміні структури і змісту професійної діяльності викладачів кафедр фізичного виховання вузів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананасенко Г.Л., Попова Л.А. *Медицинская валеология – К.; Здоровья, 1998. – 248с.*
2. Матвеев Л.П., Новиков А.Д. *Теория и методика физического воспитания – М.; Физкультура и спорт, 1976. –31-35с.*
3. Цільова комплексна програма “Фізичне виховання – здоров'я нації” – Київ, 1998.- с. 9-17

IDEOLOGICAL BASES OF PHYSICAL EDUCATION SYSTEM IN HIGHER INSTITUTIONS

LUDMILA KHRIPKO

Dniepropetrovsk State Agricultural University

The ideological bases of physical education system represent a totality of ideas, concepts, views to a general target orientation to the principles of physical education and are focused on revealing of regularities of students healthy life image formation by the way of quantitatively expressed parameters of students health accounting, that becomes possible in case of higher institutions teachers activity, contents and structure changing.